

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
 Ara évszámra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmad-
 szor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. elődj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútsza, STRIN J. könyvkereskedése.

(D) Alkalmasint csak a „post festa sacerdos” közmondás illik reánk, midőn szönyegre hozzuk a bélyegtörvény s általában az osztrák törvénykezési rendszer kérdését.

A megyei tisztviselők s bírák arra vannak utasítva, hogy a bélyegtörvényt érvényesítsék. A bélyegtörvény pedig úgy van hozva, hogy annak csak az osztrák közigazgatási s törvénykezési szervezet és személyzet felelhet meg; s még ha a legjobb akarattal is akarná az ember alkalmazni e törvényt azon alkotmányos tiszt és bírósági szervezethez, mely ő Felsége akaratjából állítottatott vissza, akkor is szeretnők látni, ki volna képes eleget tétetni azon törvény szabályainak, hol kapná elé az arra rendelt és arra képes nagy hivatali személyzetet! S hogyan tudná meghatározni, hogy a mi szervezetünk szerint más alakban, s más kezelési mód által előállítani szokott okmányokat hogyan kell bélyegezni, midőn ilyekről a törvény nem szól?

Egy szóval ha a Bezirksamtokat, melyek nagy és népes tiszt és szolga-személyzetből állottak, ma a székelyföldön egy királybíró képviseli, ki egy-szersmind a középponton a tisztségeknek, derékszéknek, fúszéknek, köteles tagja, s idő szerinti elnöke; továbbá egy dultó, ki egyszersmind kinyomozó, rend-őri, elégtévő biztos, s e két egyénből áll azon hatóság, mely eddig 20—30 személyzetet foglalt magában, hogyan lehet e két egyének még ezer más kötelesség mellett örködni a saját körében is megforduló stempel alá tartozó ügyek felett. De hol van a stempeltörvény, a mely megtanít: mi kell egy commissiora, mi egy pécsetre, mi egy közigazgatási uton kezelt válaszra? Vagy hol vannak a szolgabíró, királybíró stb. mellett az adjunctusok diurnisták accessisták, irnokok, a kik jegyzőkönyveket vigyenek, kijárjanak a kinyomozásokra? hol vannak a berendezett hivatalos szállások, butorok, levéltár? stb. Nálunk a közigazgatási tiszt, ki egyszersmind apró ügyekben bíró, mondhatni szekerén lakik, hogyan hordhatja ez magával a levéltárt a stempelző gépeket, s hogyan stempeliz az út közepén? Így áll a dolog a főbíró, alispáni, s szolgabírói hatáskörben is.

És pedig, hogy a népet e rendszerrel lehet jól s legjobban kormányozni, arra elég példával szolgálhat a székelyföld, hol Angliának is becstelére való szép rend van a mostani közigazgatás alatt. Egész járásaink vannak, hol a magyar adminisztratio óta egyetlen közkereset alá eső nevezetesebb bűntény sem fordult elő, s daczára annak, hogy a mostani közigazgatás sem az elégtévő hatalom kellő tekintélye által nem gyámolítottatott, sem nemcsak a tisztviselők fizetéssel, de még a székek szükségére mindig utalványozott legkevesebb pénzzel sem láttattak el, fenállott a példás rend és fegyelem, s a községi kötelességeket a nép ingyen s sokkal pontosabban teljesítette, mint a mult években a gazdagon fizetett jegyzők, és falubírók. A közmunkák, útszínáltatások most minden erőszakolás nélkül és pontosan hajtattak végbe, senkit sem kellett az elmulasztásért büntetni, míg a mult években hitelesen vagyunk értesülve, hogy az útszínáltatás alatt szinte minden nap 10—15 macacszkodót kellett egy-egy járásban büntetni a járáshivataloknak. Szokás nálunk a bíró elébe pécsettel idézni a bepanaszoltat. Ritka példa, hogy a pécset ellen szántszándékosan engedetlenkedtek volna, s egész alkirálybírói kerületek vannak a székelyföldön, hol ily hibáért senki sem lakolt. Az 1791-iki provisionális articulusok szerint megkísértett executio csaknem mindenütt a felek kibékülését eredményezték.

Egy szóval, ha a rendet, ha a törvényes ki-elégítettét folyamat tekintjük, megfoghatlan: mi szükség lehet arra, hogy a nép ne igazgattassék, s ne tétlessék saját szokásai, s általa is ismert és tisztelt törvényei szerint?

A bélyegadó tán több jövedelmet hajt az államnak, mint a mit a tisztviselőknek fizetett? Nem igen hiszszük ezt, ha az osztrák költséges bürocratiára visszagondolunk; de annyit szentül hiszünk, hogy a tisztviselőknek annyi fizetését, a mennyit a megye bizottmányok itt-ott elhatároztak, könnyen ki lehetne állítani a pörtaxák egy kis emelésével. Most

a mit a tisztek beszolgáltathatnak egy keblí pénztárba, honnan a tisztifizetés kiállításáék, a cardinalis hivataloknál szintén nagyot segitenének a nagyobb szerű pörtaxák, és ha fölveszszük, hogy a testi büntetés a legkritikában alkalmaztatván helyette a pénz büntetés használtatik, s ezt rendszeresen lehetne szabályozni, az ily büntetéspénzekből oly összeg állana elő, mely oda számítva a tisztviselők s bíráknak sokkal kisebb fizetését eredményezne annyit, a mennyit a bélyeg eredményezett a roppant nagy bureaucraticus fizetés mellett.

Látni való tehát, hogy az álladalmat nem szegényitené el a mi processualénk, addig míg előbb-utóbb egy országgyűlés minden ily kérdést kiegyenlíthetne.

De képtelenség is a bélyeget a mi hivatalos személyzetünk alkalmazni főként a mig arra át nem dolgoztatik, mert nincs ember, a ki eszt ne veszítse, ha azt mondanák neki, hogy néhány nap alatt döntse el: mi a szolgabíró, mi a főbíró, mi a dultó, mi a királybíró, derékszék bíró stb. teendője a bélyeg kezelésénél?

Senki sem tudhatja most: kire minő kötelesség hárítható, s ki miért lehet felelős?

Következőleg a tisztviselők egy oly talányért tétetnek felelőssé, a mit sem a törvényhozás, sem a parancsoló hatalom meg nem fejtett.

Nem tudjuk minő létszámot tesz Erdélyben a benszült desponibilis tisztviselők száma, kik kő-szen állanak bennünket felváltani; de alig hiszszük, hogy e létszám feleslegessé tegye azt, hogy bukovinai s galicizai atyáinkiai vissza ne hozassanak.

E nagy költözött pedig kár most, midőn az uralkodó felség egyenesen kimondotta, sőt miniszterei a külföldi udvaroknál is úgy nyilatkoztak, hogy ő felségének nincs szélja a magyar királyság jogait s autonomiáját megsemmisíteni, csak egy rövid át-menti intézkedés minden, a mi mostan történik.

Vajjon van-e szükség Erdélyben a lényeges változtatásra? A székely évezreden át élt saját törvényei alatt, melyek a magyarokétól és szászokétól különböztek, így a szász is külön statutumokkal bírt, és mindez egy csepet sem rontotta az ország egységét. Miért kell most még e téren is egy kaptára húzni az embereket? mit árt az Ausztriának, ha a székely inkább szereti, hogy ő pécsettel hívják bírójá elébe, mint rubrikázott idéző levéllel, melynek német feliratát nem ismerte? Mit árt a birodalomnak ha a székely inkább szereti, hogy földbirtoka csak a fiu-örökösök közt osztassék ki; midőn a leány meg van elégedve a szokott kiházásitással, s midőn e nép annyira ragaszkodott ő törvényéhez a mult évtizedben is, hogy daczára az ellenkező osztrák törvényeknek, a székely lányok igen ritka helyt osztottak az ősbirtokokból.

Rosz dolog ez, hogy a népnek jog-érzéke, saját beleegyezése nélkül, egyszerre felforgattassék, s ez annyival feleslegesebb is, mert a jus privatum ugy sem dönt az állam-kérdésekben.

Ha szász atyáinkiai szeretik az osztrák processualét s polgári codexet, ám használják, fogadják, alkalmazzák, mi soha ellene nem mondunk, s ha a sors a fundus regiusra vet, perlünk a szerint, de nekünk, a kik ama törvény iránt semmi érzékkel nem birunk, miért kellene azt egy ő felsége által is csak átmentinek nyilatkoztatott időért betanulnunk, s alkalmaznunk, midőn a mi rendszerünket ismeri a nép, tudja tájékozni magát a bíróságoknál, s ügyeink repülve haladnának előre, ha a kétségek damoclesi kardja nem függne felettünk s nem kényszerítene arra, hogy a magány-kereseteket minél inkább kerüljék mostan törvényszékeink, s az illető felek?

Különösen a székelyföldön minthogy az egész nép nemes volt a közigazgatásban és bíróságoknál egy oly szép rendszer fejlődött ki, a mit sokkal jobb volna tanulmányozni és általánosítani mint akadályozni s eltörölni akarni. Itt a nép ugy él évezred óta, mint 1848 után az egész királyságban. A székelyföldön a nép is szabad és jogos volt, tehát oly törvényes szokás honosult annak megyei igazgatásában, mely a kis birtoku s jogegyenlőséggel bíró népnél a legjobban alkalmazható. Elég keser-

vesen tapasztaltuk tíz év alatt, hogy a nehéz mozgású osztrák processuale, az ily kisbirtoku, és e kis birtokat is száz parcellában használó népre nézve igen is alkalmatlan s elszegényítő.

Az újra visszaállított administratio alatt fényesen bebizonyult oly székekben, hol az ő institutio-kat alkalmazták, hogy az ősb-törvény rendet és békét szilárdít. Vajjon miért kell e jó rendet felbolygatni? vajjon mi szükség lesz odavinni a dolgokat, hogy azok, kik minden gyámolítása nélkül az elégtévő hatalomnak, példás rendet tartottak fenn, most tán nem sokára egyszerre vagy egyenkint visszavonulni kényszerüljenek? Jelesen a székelyföldre nézve, mely már eredetileg pactum conventumál fogva egyesült a magyar királysággal, s melynek földjéhez az államnak soha joga nem volt, az a nemzet abszolút tulajdona lévén, a legnagyobb jogsértés, hogy reá más jus privatum erőszakoltassék.

Lapszemle.

Egyik közelebbi cikkünkben egy pár idézettel erdélyi törvényeinkből kimutattuk, hogy a három nemzet és négy vallás jogegyenlőségének nem volt sem logikailag sem gyakorlatilag az az értelme, hogy az országos hivatali állomások, egyéb kellékek mellőzésével számtani szigorral osztattak volna meg a három nemzet és négy vallás között. Idéztük az 1791: 19. törvényezikket, melynek tartalma szerint, szász polgárok csak kormányzószéki tanácsossáig juthattak fel. A „Herm. Ztg.” azan „beküldő”-je, kinek a szász nemzet hivatali „competentiája” érdekében tett felszólalására is kiterjeszkedünk idézett cikkünkben, roppant diplomatikai apparatussal roban nekünk: utasít az 1837: i országgyűlés jegyzőkönyvére s idézi az azon országgyűlés által tett felterjesztést, melyben schwartz auf weisz áll a három nemzet és négy bévett vallás törvényekben gyökerező hivatali illetősége, s végre, hogy számandó ostobaságunkat még kézzel foghatóbbá tegye, felemlíti b. Bruckenthal udv. kancellár- és kormányzószéket, s ismét b. Bruckenthal, Bedeus és Straussenburg főbiztosi s illetőleg főszámvévői hivataloskodását.

Követünk kellene a „beküldő” tanácsát és hallgatunk; nem azért, hogy bűlesek maradjunk, hanem mert ösztönös megvallva, szegyejlük, hogy még ilyen logica és dialectica ellen is vitázunk kell. Azonban a hazai törvény-ismeret e lábbadozó korszakában, ha akadt cikkíró a ki papírra tette, akadt olvasó is a ki elhagyja, hogy bizony talán a „beküldő” idézeteivel meg van ez csafolva, a mit mi irtunk. Azért csak egy pár százaz észrevételezt:

1) Mit akar a „beküldő” ellenünk bizonyítani az 1837-i országgyűlés feliratából idézettel, melyben éppen a Leop. diplomára s a cikkünkben összeállított törvényekre van hivatkozás? Azon törvényekre, melyek közül az 1791: 20. törvényezikben a sarkalatos hivatalokra választandók minősültségét illetőleg az áll „ad gerendum illud, ad quod eliguntur munus, sensu articulorum 1791: 15 (hogy csak hazafiak lehetnek), 1791: 17 (hogy a külömben alkalmas nemesek és magnások közt semmi külömbség), 1791: 18 (hogy czimeres nemesek is alkalmaztassanak, de számadással járó hivatalokra csak birtokok), 1791: 19 (hogy a szász polgár-születésű egyének kormányzószéki tanácsossáig, más nemzetbeli polgárszületésűek pedig titkárságig meheszenek) idoneorum.

2) Mivel bizonyítja be a „beküldő”, hogy az 1791: 19 törvényezik 1848-ig valaha újabb törvény által eltöröltetett vagy módosítottatott volna?

3) Nem pirule-e a „beküldő” mást valódni tudatlansággal, midőn oly szász születésű egyéneket hoz fel, mint sarkalatos hivatalviselőket, a kik, ha csakugyan országgyűlési választás utján jutottak állomásaikra, mint nemesek, juttattak oda; ha pedig országgyűlésen kívül nevezettek ki, fenálló törvények ellen semmit sem bizonyítanak?

Kolozsvármegye,

december 2—3-án tartott bizottmányi ülésének jegyzőkönyve.

(Kivonatban.)

(Folytatása.)

A kir. kormányzék tudatja a megyével, hogy ő Felsége idei nov. 4-re Károly-Fejérvára országgyűlést híván össze, a k. kormányzék a haza törvényeiből kiindulva, mind az ő Felsége iránti tántoríthatlan hűségénél, mind a haza törvényeihez legmélyebb meggyőződése és hivatali hite szerint tartozó ragaszkodásánál és azon felelősséggel öszszekötött állásánál fogva, melyet a törvények értelmében elfoglal, mulasztatlan kötelességének ismerte, ő Felségéhez alázatos felterjesztést tenni, melyre a legfelsőbb kir. válasz még eddig meg nem érkezett. Addig is azonban némely idevonatkozó előmunkálatok végbevitelét rendelvén meghagyja, hogy azon honlakosok közül, kik ezeltől országgyűlési követek választásában semmi befolyással nem voltak, mindazok, kik

Foksán, nov. 20. Az Istenért csak ne oly sokan. Vagy ki visel gondot otthon a nép életére? és erkölcsére? Évek óta itteni lakosok állítják, és szemmel látva hiszem, hogy már rég óta nem tudott annyi nép ide a Kárpát-közbe mint éppen e téle; holott máskor a kik nyáron át itt voltak, téle azok is biza takarodtak. Mi oka ennek? Otthonról a szükség, az éhínségtől félelem készíti őket át-vándorlásra. Pedig rettenetesen eszálodnak; mert itt nem olcsóbb az életmód; ámbar keresetet egyesek mindenba találnak; de családokat ki győz, ki vállal? Gunyorócs oláhaink ama rossz életet költöztetik, hogy maholnap egész Foksán zsidókból és magyarokból fog állani. Fájdalom, alapja nagyon is való; fájdalom pedig azért, mert e község nemcsak az illetőknek, hanem a nemzetnek anyagi és erkölcsi veszteségével jár. Itt megveszik az embernek esztét, erejét, testi és lelki mindenét; aztán a kifacsart ciztorn sorsára jut, elkényszeredve hányódik a szemét közt, míg elpusztul, vagy siralmasan biza vánszoroghat, nem kívánczandó többé vissza. Ritka eset, hogy innét valaki anyagilag gyarapodva, még ritkább, hogy erkölcsileg épülve tért volna vissza. Ime, hazámiai, nem nagyitva, biztos tudomásból, őszintén, jó akaratú vázalom sorokat, én ki szokmányotoktól kezdve egész szívetek rejtekéig ismerlek titeket. Ugyanis, szabad föld szüleit! mi sorotok itten? Szolgasság? Nem. Rabszolgasság! Hányszor nem kapjátok meg kérdésmelt béréteket? Hányszor vagytok kényszerítve ingyen szolgálni. Hányszor éheztek, meztelenedtek! Hányszor gyaláznak meg finom és sanyaru módon benneteket! Aztán a kit már a keservek elrontottak; bérbe adja lelket s büns módon szerez el áruba benneteket; vagy önmaga sorod magával együtt a fertelembe. Szegény munkás és család nép! Ti férfiak még csak hagyján; de ti jobbra való fehér nép, melyet fekete lelkek árasztanak el erkölcsi és testi ragályal. Sirat benneteket rokonotok; sirat hazátok. Ne jöjtek ide; mert itt nem élet kecsesget; hanem a balál szellelte bajt benneteket. És mindez nemzetünk rovására történik, melynek mai napon számosabban, épebben kell tömegben állnia, mint valaha. Százazon véve a dolgot; igaz, az auri sacra fames magyarul aranyiszomj csábít ide tőbbséket; miután itt papir-pénz nem léteben valóban aranyakat lehet szerezni. De kérdem: mit ér a marokban átfolyó arany, ha annyi sem marad újaidon, mint molárnak lisztje a garatról? El kell költened okvetlenül, ha élni akarsz. Nem jobb-e kevés de biztos élelemmel beérni; mint elérhetlen után ábitozni? Aztán az igazat szemetekbe mondva; ti sem vagytok már a régi jó birt, hü, dolgos nép; magásra csigázatok követeléseket; nem tesztek eleget. Ha jobb hiszmet jobb hajlamu földitek közték vetődik, hamar magatok rossz ösvényére visztek. Nem csoda, ha elégtelenség becsmérlést szül. Végre a nem gondolkozó tehetlen gyermekeket sajnálom leginkább. Hát még az a sok csinos, egészséges hajadont, ki jobb sorsot várhatna, minthogy Galaczon s másutt százával jut a kéjenczek pellengérére. — A dolgot másik oldalról véve: nines rosszabb fizető, mint a bójár nép. Igaz, hogy magas bérre fogadja családát, — mivel maga az oláh még éhség nem izz, nem szolgál — közönségesen idegent. De ez meg nem éri be a mamaligával, pasztrámmal, sós hallal, eziberével, mivel ural él; tehát elkölti egész bérét; ha pedig megújja a diesóvését, mindene odavész. Egyébíránt fizetés dolgaiban hatóságok, községek s maga az állam úgy jár el. A fizetvényt nem előlegezik, mint nálunk; hanem utólag is várni kell érte. Utóbbi időben egy mérnök hazámia S. ur ügyének jötmén tudomására, ki miután a municipalitással egyes-ségre Moldo-Foksán térrajzát sok küzdelem nélkülözés közben elkészítette, már havak óta várja megérdemelt fizetését. A körültekintő erélyes magistrat utólagja azzal mentette magát, hogy a behajtó epistának nines csizmája. Mérnök barátunk is fogja magát, oda rugja csizmáját, hogy legyen, s papucsban tér biza. Most mohon várjuk; mennyi alatt lehet, új csizmába 130 db, aranyat fölbajtani. O. J.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Stürgöny“ bécsi levelezője írja dec. 2-ról, hogy a törvénykezési helyek kérdése eldöntetett. A „miként“-ről levelező semmit sem mond, mivel reméli, hogy az idevonatkozó királyi leiratot legközelebb közölhetni fogja.

— Azon körülmény azonban, mely szerint gr. Apponyi önmaga nemcsak le nem mondott, hanem leérkezett Pestre azonnal hivatalos működésének folytatásához látott, sejteni engedi, hogy talán valami változtatás mégis csak történt Magyarországra nézve a birodalmi bélyegrendszeren.

— Bécsi és pesti lapok szerint gr. Crennoville althgy önmagának e hó 4-kén Kolozsvárra kellett volna érkezni, azonban tudtukra még 5-kén sem érkezett meg.

— Schmerling államminiszter ur a birodalmi tanácsi sajtóbizottmánynak kijelentette, hogy a sajtó illető kivételes eljárásba (esküdtészek felállításába, mint a bizottmány javasolta) nem egyezik bele. A bizottmány tagjai közt e miatt helygatlóság uralkodik.

— Dr. Hein csakugyan kinevezték igazságügyminiszterre. Az „Ost. u. W.“, mely e hirt közli, azt jegyzi meg, hogy e kinevezésben csak az a jó van, hogy dr. Hein ez által megszűnt a reichsrath elnöke lenni. Az „Ost. P.“ pedig néhány nap előtt azon sajnálkozott, hogy a reichsrathot gyöngyöztől fosztják meg. Sokféle a gustus is.

— Rajacsics patriárka súlyosan beteg. Az „Alf.“ szerint kimúlásától tartanak.

— A „P. Napló“-ban olvassuk, hogy a magyarfaló elveiről ismeretes „Romanul“ című oláhországi hírlap megbukott; miután részvényesei a kik fenntartották, jónak látták visszalépni.

— A „M. Sajtó“ pedig azt olvassa egy bukaresti tudósításban, hogy a „Revista Karpátzilor“ című egyetlen román tudományos lap szerkesztője Sion nyilvánosan kijelenté, hogy pártolási-bírányban szenvedő lapja maradt példányait biza udvarán máglyába rakva megégetendi s a hamu fölébe emelkedő sírkőre e szavakat véseti: „Itt nyug-

szik a román tudományosság és irodalom-pártolás.“

— E hó 1-én 15 rendelkezés alatti hivatalnok utazott le Bécsből Pestre, hogy alkalmazást nyerjen.

— Hir szerint Ö. Felségének Velenczében mulatása alatt b. Bach is oda menend.

— A „P. H.“ írja, hogy két monheimi kereskedő az aradi cs. kir. dobányraktárból 5000 mázsa magyar dobányt vett meg.

— A debreczeni ref. tanuló ifjuság, mult évi határozata következtében, Csokonai Vitéz Mihály születése napját nov. 17-kén megtünnepte. E kegyeletos ünnepet jövőre is szándékszik minden évben megtartani.

— Athanazkovics Plató Ujvidéken egy 40,000 forintos házat vett, s az ott felállítandó szerb jogakademiának ajándékozta.

— Az erdélyi kölesönös jég- és tüzkármentő-társulat november-havi kimutatás szerint a biztosított érték összeg 10.886.361 fra ment 209.446 ft bevétellel. A fennebbi összegekből az egy november hóra 642.334 ft biztosított érték és 8359 ft bevétel esik. Másfelől a tüzkáresetek száma is nagy volt nov. hóban: 38 tüzvár mintegy 17 ezer forint biztosított értékig. A 11 hó alatti tüzvárak összes száma 219. Jelentékeny gyarapodás mutatkozik továbbá ez intézet letéteményi országyában. A kamatozásra letett tüke összeg nov. 30 ki zárlat szerint 59.503 fíot tesz; mi elég jelentékeny kezdet, hogy belőle egy nagyobbszertü fakarékpénztári ügylet nőjje ki magát. E hazai intézetünk ily örövendes előhaladás és szilárdulása mellett, nem tudják, minő indokok vezeték székely törvényhatóságainkat, kebli kölesönös biztosító-intézetek felállítását által az erők elforgatására működni. A biztosítás életelve a minél nagyobb kiterjedésű ügyletben s minél nagyobb biztosítási összegek összpontosításában rejlik. S hogy a székelyköri kölesönös biztosítás mily eredményre vezet, elég tanulságos például szolgált a néhai udvarhelyszéki bizt. vállalat.

— Tordáról írják nekünk, hogy az adó-executionak három neve van. Az első: admonial execution, mi abból áll, hogy a katonát a fizetőhez küldik egy czédulával, kit aztán el kell látni étellel, szobával, ágygyal és naponta 5 krral 8 napig. Ha fizet a szegény adóhátralékos, elmegyen a katoná, s ha nem fizet is 8 nap múlva tovább áll. Ilyenben részesültek ez öszön városunk környékében lévő helyiségek. Második a special execution, folyó évi oct. 28-án ilyen kezdődött Tordán. E szerint is kap a katoná s vele való csendör ingyen szállást, ételt s naponta 5 krt; de most addig ill a katoná a szegény ember nyakán, míg adójának legalább felét befizeti, s többinek is befizetését legfennebb 8 napra ajánja, mikor aztán az executio másra szál által. Harmadik a real-execution. Ez már hatalmas, mert evel az executio vezetőök elveszik az embernek gabonáját, marháját s ha ezek ninesnek, földjét, a miről most adót fizet, s most eladják, s így jövődöbe 1862-be mint-hogy az adó kihirdetett patensuél fogva a mostani állapotban marad, azaz: rectificatio nem lesz az eladott földről, mégis meg kell fizetni az adót. A jelen pedig igen szépen van ki-számítva, hogy egy a kinek adója volt 1859-be 7 fírt, ma három annyit s még többet kell 21 fírtal fizetni, a mint ezt szemünkkel láttuk. Ha valakinek rokona elhalt s ha semmije se maradt is, annak restans adóját az életbe maradt rokonoknak meg kell fizetni, a mint ez is már megtörtént. Egy ifju legény arája hullája felett emlékbeszédet mondott ez év bideg tavaszán, ezért az akkor volt cs. k. hivatal megbíttette 15 fírt, mit ő be nem fizetvén special executiót kapott érte, két katoná személyében. E rendszerrel szépen ki van számítva az adó-nemek felhajításában, miszerint egynehány ezer katoná tartása a kormánynak bizonyos ideig, bár fegyverben áll egy krajczárba se kerül, mert azt a nép tartja és táplálja. A városunkban lévő 120 katoná 5 krral napi díja egy hó alatt megy 180 fírt. November 29-ki rendelet szerint, mi az executio vezetőől menesz-tetett előjárásunkhoz egy hóra executio költségébe kell hogy fizessen községünk 680 fírtot az adón kívül. Hihető ebből kapja az executio vezető napi díját 10 fírt, a katoná executor hadnagy az 5 fírtot. Említett költségeken felül a százalékok és büntetés pénzek után még kamatot is kell fizetni, annyit, mennyit felszámítanak s ez ellen nines hová folyamodni. A katonák szeliden viselik magokat, ők is sohajtoznak a néppel, mert egy árva szót sem tudnak vele váltani. r. l.

Magazítás. Közelebbi számunkban a kolozsvármegyei tudósítás legutolsó sorában e helyett „törvényszegést követett el“ olvasd „törvényszegést nem követett el.“

POLITIKAI HIREK.

— A „Moniteur“ nov. 28-diki közleménye, melyet stürgönyi kivonatan közöltünk, következőleg hangzik: „A császár mult év november 14-diki és folyó évi november 24-diki ténye által fényesen kimutatta, mikép az alkotmány tökéletesíthető. Néhány nap óta azonban a sajtó néhány közlőne feladatult tizte magának, hogy magát az alkotmányt bírálgassa és némely változásokat sürgetőleg követeljen. Szükséges tehát, hogy emlékeztetbe hozassák, mikép az alapszerződésben minden kezdemény a császár és a senatus illeti, a szerződésnek minden vitaközöszon kívül kell állania, s a sajtótörvénynek gondja van rá, hogy az alkotmányt minden lehető támadástól megvédje.“ E közleményt a francia független sajtó zokon vette. A „La Presse“ azt mondja, hogy azt biva, mikép veszély nélkül jelölheti meg azon módosításokat, melyeket a tapasztalás tanácsolt, s melyeknek szükségességét Pould emlékirata is kifejté. Azonban teljesen illusioban éltünk — folytatja a „Presse“ — s a „Moniteur“ közleménye eléggé megmutatja, mikép eszélytelenül léptünk ki a közigazgatás titlémének korlátain. A „Journal des Debats“ azt mondja, hogy felesleges a lapoknak tiltani ez vagy amaz tárgy megvitatását, midőn a helyett, hogy a sajtóhoz fordulának, petítió útján a senatushoz lehet ugyanazt intézni. A „Temps“ ezzel ellenkezőleg a megvitatást pártolja, mivel az ugymond, eszmecserét idéz elő s az eszmék fejlődését és tökéletesülését elősegíti. A „Sié-

cle“ bosszankodik, hogy a megvitatás el van tiltva. Mióta zártak ki — kérdi — a javítások a megvitatás alól. Az adó kérdése megszavazása a törvényhozó testület joga, de hát megtilthatja-e a törvényhozó testület, hogy az adó felett a polgárok vitaközöszon. Azt értjük — ugymond — hogy az alkotmány szünteleni megámdatását meg kell akadályozni, mi azonban e felett többször vitaközöszon, de soha sem hallottuk, hogy az alkotmányellenes lett volna.

— Az olasz parlament nov. 29-diki ülésében Massari következő nyilatkozatot olvasott fel Proto Carafa Pallavicini, maddoloni hercegtől, mint követőt: „A lelkiismeret szavát követve, eszméimet hazám ügyére vonatkozólag kifejtettem, s nem hittem, hogy a lapokban oly nagy bosszúságra adok okot. Csodálkozom, hogy egyedül a kamara számára irt eszméim nyilvánosságra jutottak. Miután azok többé már vissza nem vonhatók, visszavonulok, magam a magánéletbe, fájdalommal tiltakozván oly hatalom ellen, mely hazám baján nem segíthet vagy nem akar segítni.“ A kamara a lemondást egyhangulag elfogadta. — Laura javaslat a kamarának is a miniszteriumnak, hogy a számadások előterjesztése siettesse. Napirendre kerül a hűbéri viszony megszűntetésének tárgyalása Lombardiát illetőleg. A senatus már jóvá hagyta ezt.

— Ujabb tudósítás szerint nemcsak Turinban, hanem Milanóban is bourbonpárti comitét fedeztek fel, mely az olasz katonaságot elégtelenségre akarta igaztani. Mindkét titkos bizottmány tagjai el vannak már fogva.

— Azon hirre, hogy Mazzini veszélyesen beteg, barátainak egész csapata indult Londonba látogatására.

— Gennából írják, hogy novbr. 16-ka óta mindennap négy öt hajó megy a tengerre gyakorlatot tartani. A legénység s a tisztek minden negyedik nap változnak, s így rendre az egész tengerészeti hadosztály gyakorlati oktatást nyer.

— A turini községtanács Cavour házat emlékirattal látta el. A felirat következő: „Gróf Cavour Kamill itt született 1810 janarius 10-ikén, s itt halt meg 1861 junius 6-dikán“

— Ratazzi az olasz kamarák elnökségét Tecchi alenöknek adandja át, hogy a romai kérdésben rég várt beszédét megtartsa.

— A turini hivatalos lap nov. 27-ről jelenti, hogy báró Tecco, a Madridban lévő olasz követ, parancsot kapott, hogy utleveleit vegye át s a követségi ügyek vitelére a spanyol kormánynál utkárárt hagyja hátra. A szakadás tehát már hivatalos ügygylőn.

— Napoleon herceg a francia senatusban ismét egy terjedelmes beszédet készült tartani, melytől barátai sokat várnak. Olaszországról is fog beszélni, s a belligyre vonatkozólag igen szabadelvű hitvallomást teend.

— A francia császárné a tél folytán Pizzába szándékozik utazni.

— A „Moniteur“, de la Cordonniere“ írja, hogy a párisi cipészek Garibaldinak egy pár lovagló csizmát küldtek tiszteletük jeléül.

— Az „Op. National“ azt a hihetetlen hirt közli, hogy Herzen Sándor, az ismeretes orosz menekült, s a „Kolokol“ szerkesztője azon vakmerőségre vetemült, hogy alrhában s hamis utlevéllel Oroszországba menjen, s ott, mint az ifjusághoz intézett szabadelvű iratok terjesztője, elfogatott és Sziberiába küldetett.

— A senatus-consultum javaslat, mely a francia szenatusnak tildelei elé fog terjesztetni, a novbr. 28-kán tartott minisztertanácsban egyhangulag elfogadtatott.

— A francia lapoknak egy Varsóból, nov. 27-ről kelt sürgönye szerint, az államtanács szakadatlanul folytatja üléseit. Miután a közoktatási intézetek új-szervezésére vonatkozó terv helybenhagyották, — a polgári jogoknak az izraeliták számára megadása iránti szabályzat tárgyalására tértek át. Erre a teljes tanács a parasztok vagyona összeszerkesztését s az 1862-diki budget vizsgálatát eszközöndi. — A „Bresl. Ztg.“ állításai dacára Varsóban s a vidéken legmelyebb nyugalom uralkodik. A közbiztonság sehol sines fenyegetve s Pilsudski, az egyházmegye adminisztratora, semmi újabb hirtelményt sem adott ki.

Mint a „Corresp. Havas“-nak Varsóból f. hó 26-ról írják: egy ott titokban elterjesztett körlevél ekkép szabályozza az 1862-iki nagy fölkelés évnapjának megtünneplését: „Testvérek! Ime, közelget a nov. 29-iki fölkelés évnapja; az ország jelen helyzetében ezen ünnepet, nemzeti ünnepeink legnagyobbikát, az egész hajdani Lengyelországban következő módon kell megülni: A házi tűzhely körül a család keblében összegyűltve, ezen napot arva szentelendjük, hogy a nemzeti önfeledőzások nagy tényére gondoljunk. A multnak hibái s balsikerei lesznek kalauzának a jövőre nézve; midő a nemzet kebeléből ki fog törni ezen nagy kiáltás: Exserge! A család-atyák, gazdák s főnökök gyűjtés össze maguk körül alárendeltjeiket, s fogassák föl velük ezen nemzeti emlék jelentőségét. — Ünnepléses nyugalom uralkodjék az egész városban, s bizonyítsuk be ellenségeinknek, hogy midőn kell, eszélyesek — s mindig kitartók tudunk lenni. A jelen percében minden újabb áldozat hasztalan, s következőleg vétkes lenne. Azon helységekben, hol a templomok nyitva maradtak, a családi összejöveteleken kívül ünnepléses isteni tiszteletet is kellend tartani.“

— Mult hó 5-kén tartatott meg a bukaresti municipium tisztikarválasztása. Tudjuk, hogy a lemondott tisztikar helyett a kormány önkényileg mást nevezett ki, mely tett ellen azonban tiltakoztak a választók, s új választást sürgettek, s ennek következtében rendeltetett a fűntebbi napra új választás. — A szabadelvű lapok szerint, a kormány mindent fölhasznált, csakhogy a maga embereit, megválasztathassa, újabb 16 választót nevezett ki magának a rend, őrség által, a nélkül, hogy hivatalosan kihirdette volna: azon 85 választót, ki a tiltakozást aláírta, annyira tiltózte; hogy 15 meg se jelent a választáson; a választás alkalmával szintén terrorisáltak, a belügyi miniszter törvényellenesen assisztál a választásnál, csakhogy tekintélyével is befolyást gyakoroljon, sőt egy rendőr hiv. egyruhájában odament egy előkelő kereskedőhöz, s avval fenyegette: hogy ha a kormány névjegyzéke ki nem jön, forradalom lesz; s így sikerült a kormánynak a maga listáját 25—30

Bizavazatnyi többséggel keresztül vinni, a nemzet jelöltjei pedig megbuktak. A lapok kigyót, békát kiáltanak a kormány ellen, s a választást törvénytelennek, az aristokratikus minisztériumot pedig törvényáthágónak, s moraliter megbukottnak kiáltják.

Ujabbak. Gr. Crenneville altábornagy ő excja tegnap (6-kán) déltájt városunkba megérkezett s a nemzeti szállodában von szállást.

— Schmidt Conrad ur az ideiglenes szászispány a „Presse“ szerint e hó 3-án indult el Bécsből, hogy a kolozsvári kormánysszéki elnökségének beigtatásán folyó hó 7-én jelen lehessen. Azonnal állomására menend Szebenbe.

— Bécsi lapok szerint Haynald püspök ő excja is 3-án indult le Bécsből.

— Az „Ost. u. West.“-nek Kolozsvárról biztos külfölből egész „határozottsággal“ írták, hogy az udv. kanzelláriától rendelet érkezett, mely szerint minden vármegyei gyűléseknek rögtön be kell tiltatnia; Marosvásárhelyt országos törvényszék állitattik, s általában nagyban és egészben. a Magyarországhoz hasonló állapot fog behoatni. Mindez megtörténhetik ez után. Azonban Kolozsvármegye közelebbi bizottm. gyűlése alkalmasint azután tartatott meg, hogy az „O. u. W.“-nek a fennebbi hirt egész határozottsággal írták. M.-Vásárhelyt van országos törvényszék; legfeljebb újraalakítják, vagy talán a hir szerint már kinevezett urbéri feltörvényszék-ről hallhatott a tudósító valamit. A minthogy a „Korunk“ tegnapi számában olvassuk, hogy ezen urbéri feltörvény-

széki osztály elnökévé Fillenbaum Ferencz, alelnökévé Izikucz Adeodat, ülnökeivé Macellariu, Gál Lajos és Vajda Simon; továbbá ítélőmestereké Szentgyörgyi Imre, Pap Alajos, Angyal György és Bologa államügyész Lázár Ádám nevezettek ki.

— Ugyancsak a tegnapi „Korunk“ szerint Kozma D. és Pop László urak helyébe gr. Nemes János és Moldován Demeter nevezettek. Kormánysszéki alelnök Kozma Dénes ur pedig, gyengélkedő egészsége miatt csak később jöhet Kolozsvárra.

— A „P. Hirnök“ úgy értesül, hogy a bélyegkérés kedvezően döntetett el.

— Turini dec. 3-ról szóló tudósítások szerint, hirt jart, hogy Türr tábornok beadta volna lemondását, azonban nem fogadták el.

— Genuából sürgönyzik dec. 2-ról, hogy Garibaldi megjelent a „Providimento“ bizottmányban, és felszólította azt, hogy munkáját tovább is folytassa. Este a nép roppant tüntetést szervezett és Garibaldi beszédet tartott, melyben többek közt ezt mondá: Nektek tetekre és nem szavakra van szükségtök. A csata pillanatában köztetek leszek.

— Turinban azt beszélték, hogy az ausztriai kormány felszólította a római szent széket, adjon ki roszaló megrovást a magyar clerus magatartásáért.

— Uj-Yorkban nagy lelkesültség uralkodik a „Jancinto“ gőzös magaviseleteért. Kapitánya javára aláírást nyitottak, mely 50,000 dollárt jövedelmezett.

— Angol tudósítások hangulatából ítélve nem lehetetlen, hogy az érintett eset komoly surlódásokra szorgáland okul az északamerikai szövetséges államok és Anglia között. Már nov. 30-án elindított a londoni kormány ultimatumnak nevezett követelése a washingtoni kormányhoz, mely ha a kitűzött idő alatt el nem fogadtatnék, Lyons britt követ a washingtoni kormánynál ki fogja kérni utleveleit, M. Adam, az északi államok londoni követe megkapja az övét s azután következnek az ellenségeskedések. Legalább ezt írja egy belga lap londoni levelezője.

— Párisban petitiokat irnak alá, melyekben kéri a császárt, hogy állitson felelős minisztériumot.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

December 6-ikán: Nemzeti kölesön 81.65. 5% Metalliques 67.65. Bank-részvény 750.—. Hitel-részvény 180.30. Váltó Londonra 141.25. Ezüst 140.50. Arany 6.69.

December 3-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 68.25. Erdélyi 65.50.

Gabonaár Kolozsvárrt December 5-én 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 5 frt 60 kr. Elegybúza 4 frt 60 kr. Rozs 4 frt 20 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 80 kr. Török-búza 3 frt 30 kr. Pityóka 1 frt 80 kr. Marhahús 12 kr.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(389)
Sz. 1444 1861

Hirdetmény.

László Józsefnek Kolozsvárrt egy darab 23,991 számmal jelölt, Herczeg Eszterházi féle sorsjegye folyó év augusztus hava 15—16-káni éjjel szállásáról elraboltatván, ezen törvényszék által ezennel oly hozzáadással amortisáltatik, hogy annak birtoklója képzelt jogának érvényesítése végett jelen kibírdetési naptól számítva három hónap alatt azt ezen törvényszék-hez annyiival inkább adja be; mivel ellenkező esetben a kitűzött időn túl érvénytelennek fog tekintetni. Sz. kir. Kolozsvár városa törvényszékének 1861 november 15-én tartott üléséből kiadta **Gothárd József**, főjegyző.

(386)
Sz. 5050.

Hirdetmény.

Folyó évi december 1-jétől kezdve a kolozsvári es. k. postahivatalnál levelezések és szekerpostai küldemények a déli órákon át is felvétetni, ennél fogva az illető hivatal helyiségek naponta reggeli 8 órától este 7 óráig szakadatlanul nyitva állani fognak. Az erdélyi es. k. postaigazgatóságtól. N.-Szeben, november 27-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

Udvari tanácsos Kabos Dánielnek a Kolozsvári Déési fűtővezetékben Kolozsvárhoz 1¹/₂ mértföldre fekvő Pusztaszent-Miklósi ősi rész jóságá minden hozzá tartozókkal — ugyszintén a Torda — M. Váshelyi fűtővezetékben, Tordához 1¹/₂ mértföld távolságban fekvő ősi rész jóságá minden hozzá tartozókkal, — végre Bihar-Megye, Harghita-járás Kis-Kohány helysége szőlőhegyén fekvő 12 hold és 160 □ jó művelni álló szőlője — 18 öl hosszú bolthajtásos pinze, felette lévő 4 osztályu vályog-tégla, sindely fedél alatti legjobb állapotban lévő építt, minden felszereléssel, dézma joggal — örök áron eladók; — a feltételekről értekezhetni s végleges alkut köthetni alólírtál Hidalmáson, utolsó posta Magyar-Nagy Sombor. — Korda György, felhatalmazott.

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozsvárrt kapható: Erdélyi képes naptár 1862-dik évre. Ára 25 kr.

Erdély története 1848--49-ben.

Irta Kővári László. Ára 2 frt.

Okmánytár 1848--49. erdélyi eseményekhez.

Szerkeazte Kővári László, kiadja gr. Eszterházi Kálmán.
Első fele 1 frt 25 kr.

Országgyűlési törvényczikkelyek

1836. évi	80 kr.
1840. „	1 ft — „
1844. „	30 „
„	félvben
„	80 „

Malvina költeményei.

Ára 1 frt 50 kr.

(390) Kétvíz közt **355.** számú házról **igen jó ölfák** találtaknak illő áron. (1-2)

(32) | 17/12 1861. |

**Valódi
MOLL SEIDLICZ PORA,**

mely a párisi műkiállítás arany-érmét nyert.

Középpontú raktára a „Golyához“ címzett gyógyszerért Bécsben, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az úgynevezett Seidlitz-por használati útmutatásokkal árutatnak, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névalírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjéről ítélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvasul mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen mű szereknek megkülönböztetése végett, minden általam készített skatulya **Seidlitz-por** saját óvó bélyegemmel van ellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papíron ezen esmertető-jegy „**Moll Seidlitz-pora**“ (**Moll's Seidlitz-Pulver**) víznyomáson látható.

Ara egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. o. é.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddig elő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császari nagy birodalom minden részeiből hozzánk beküldött több ezernyi általírat részletes biz nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szívdobogás, ideges főfájás, vértorlódás, közhányás, tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használtattak, s a legtartamoshó gyógyeredményt vívtak ki Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógymódot hasztalan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan visszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, kézművesek, mű észek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvek, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvárrt: RITTER Tr. özv. gyógyész. Továbbá Beszterczén: Szongot György. Sz.-Agóthán: Knall K. gyógyész. Déván: Büchler A. Brassóban: Jekelius F. Nagy-Szebenben: Müller gyógyész. M.-Vásárhelyt: Bucher M. Burdacs J. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl, N. Váradon: Jánky Antal. Segesvárrt: Misselbacher. Szilágy-Somlyón: Orawetz A. Vajda-Hunyadon: Marschal. Zilahon: Harmath S. F.

A fentebbieknél megrendelhető továbbá a:

Dorsch-halmájolaj,

Lobry és Portontól, Utrecht, Németalföld.
Eredeti flakókban, használati utasítással
2 frt 10 kr és 1 frt 5 kr o. é.

A Dorsch-halmájolaj Európa minden orvosi tekintélye által mell és tüdőbetegség, görvény (Scrophula), angolkorság (Rachitis), rheumatismus és közhányás, rögzött bőrkütiés, szemgyulladás, idegbetegség stb. ellen mint kitűnő gyógyyszer elismert eredménnyel rendelve nyezetett.

PYRETHRIN-SZÁJVIZ

a fogak és foghús tisztán és épen tartására. Egy eredeti üveg ára 1 frt 5 kr o. é.

A Pyrethrin-szájvíz tisztán növényi anyagokból áll, s számos kísérlet és tapasztalat által igazolt minden tulajdonokat egyesít magában, minél fogva az ép fogak és foghús minden külső és belső káros befolyás ellen védeve, épen tartatnak, sőt az e részekben honos betegségeket legyőzi és a kóranagyot tökéletesen eltávolítja,